

Genel Değerlendirme

Son Finansal İstikrar Raporu'nun yayımlandığı 2013 yılı Kasım ayından bu yana, Fed'in para politikasında yaşanan normalleşme süreci gelişmekte olan ülkelere (GOÜ) yönelik sermaye akımlarını olumsuz etkilemeye devam etmiş, söz konusu ülke merkez bankaları finansal piyasalarda istikrarı sağlamak amacıyla para politikalarında sıkılaşmaya gitmiştir. Bu çerçevede, ülkemize yönelik sermaye akımlarında da zayıflama gözlenmiş, ülkeye özgü belirsizliklerin de etkisiyle döviz kurları ve finansal piyasalardaki oynaklık artmıştır. Enflasyon görünümündeki nispi bozulmayı dikkate alan TCMB, 2014 yılı Ocak ayında para politikasında güçlü ve önden yüklemeli bir sıkılaştırmaya gitmiştir. TCMB'nin temkinli duruşu, tüketici kredilerine yönelik makro ihtiyati tedbirlerin etkili olması, ulusal ekonomiye ilişkin belirsizliklerin nispeten azalması ve uluslararası piyasalardaki risk iştahının bir miktar toparlanması sayesinde finansal istikrara ilişkin endişeler yakın zamanda önemli ölçüde azalmıştır.

Önümüzdeki dönemde GOÜ'lere yönelik sermaye hareketlerinin gelişiminde, ağırlıklı olarak Fed tarafından gerçekleştirilecek faiz artırımının zamanlaması ve hızı belirleyici olacaktır. Fed'in faiz artırımlarına ölçülü adımlarla ve büyük olasılıkla 2015 yılının ikinci yarısında başlayacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca, Euro Bölgesi'nde deflasyonist baskılar nedeniyle, ECB'nin parasal genişlemeye gideceği yönünde beklentiler bulunmaktadır. Küresel likiditeye ilişkin tüm bu olumlu beklentilere karşın, orta vadede GOÜ'ler için dış finansman ihtiyaçlarını azaltmalarının faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Bu çerçevede ülkemiz finans ve finans dışı sektörlerinin kur, faiz ve finansman şoklarına dayanıklılığı finansal istikrar açısından önem kazanmaktadır.

Orta ve uzun vadede iç ve dış piyasalardaki dalgalanmalara karşı bankacılık sisteminin dayanıklılığını artıracak en önemli unsurlardan biri de çekirdek yükümlülüklerin toplam fonlar içerisindeki payının makul seviyelerde seyretmesi olacaktır. Bu bağlamda kredi/mevduat rasyosundaki eğilimler Bankamızca yakından takip edilmektedir. TCMB gerekli gördüğü takdirde TL zorunlu karşılıklara ödenecek faizi bu rasyonun daha güvenli seviyelere çekilmesi için özendirici bir araç olarak ele alabilecektir.

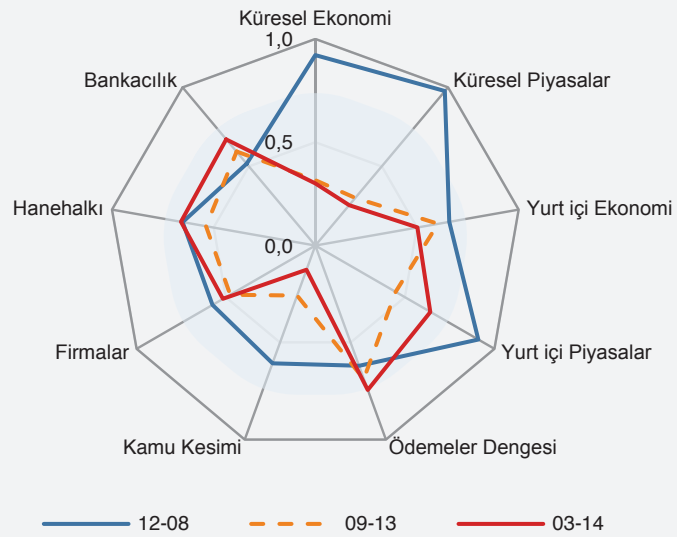
Ülkemizdeki finans dışı kesimin varlık ve yükümlülükleri, finansal istikrarın görünümüne olumlu katkı yapacak şekilde gelişmektedir. Faizlerin tarihi düşük seviyelere gerilemesi ve kredi vadelerinin uzaması ile geçtiğimiz yıllarda artan hanehalkı borçluluğu, alınan makro-ihtiyati tedbirlerin de katkısıyla yakın zamanda daha makul bir eğilim izlemeye başlamıştır. Bu çerçevede özellikle bireysel kredi kartları ve taşıt kredilerindeki yavaşlama dikkat çekmektedir.

Reel sektör yükümlülüklerinde Türk lirasındaki değer kaybına bağlı artış yaşanmış olsa da, gerek TL gerekse YP firma kredilerinin yıllık artış oranları sürdürülebilirlik açısından makul düzeylere ulaşmıştır. Yurt dışı finansal yükümlülüklerin yurt içi yükümlülüklerle kıyasla sınırlı miktarda olması, uzun vadeli yapısı ve olumlu dış borç yenileme oranı reel sektörün finansal görünümünü güçlendirmektedir.

Gerek hanehalkı gerekse reel sektör varlıklarında en dikkat çekici gelişme, mevduatlarda YP varlık tercihinin ön plana çıkmış olmasıdır. Gerçek kişilere ait YP mevduatlardaki büyümenin ağırlıklı olarak büyük montanlı hesaplardan kaynaklandığı ve hanehalkının genel tasarruf eğilimini yansıtmadığı görülmektedir. Ayrıca, YP tasarruf mevduatındaki artışta, 2013 yılı ikinci yarısından itibaren artmaya başlayan para takası işlemlerinin önemli bir etkisinin bulunduğu, söz konusu etki hariç bırakıldığında TL'den YP'ye mevduat geçişinin daha sınırlı olduğu değerlendirilmektedir. Gerçek kişilerle olduğu gibi tüzel kişilerle yapılan para takaslarında da artış yaşanmıştır.

Gerek ulusal gerekse uluslararası gelişmeler dikkate alınarak bankacılık sektörünün taşımakta olduğu riskler değerlendirildiğinde, 2014 yılı ilk yarısı itibarıyla genel kredi kalitesinde kayda değer bir değişimin yaşanmadığı, olası likidite şoklarına karşı sektörün yeterli likidite tamponuna sahip olduğu ve faiz riskine olan duyarlılığın da azalmakta olduğu değerlendirilmektedir. 2008 küresel krizinde yaşanan dalgalanmalar esas alınarak oluşturulan makro senaryo analizi sonucunda, sektörün TGA oranında ve sermaye yeterliliğinde yaşanabilecek bozulmanın sınırlı olacağı ve sektör sermaye yeterliliğinin yasal rasyonun üzerinde kalmaya devam edeceği görülmüştür.

Finansal İstikrarın Makro Gösterimi^{1,2}

(1) Merkeze yakınlaşma ilgili sektörün finansal istikrara yaptığı katkının olumlu yönde arttığını ifade etmektedir. Analiz her bir alt sektörün kendi içinde tarihsel olarak karşılaştırılmasına yöneliktir. Sektörler arası karşılaştırma, yalnızca merkeze göre bulunan konumda meydana gelen değişimin yönü çerçevesinde yapılabilir.

(2) Finansal istikrarın makro gösteriminde kullanılan metodoloji için bkz. FIR 13, Kasım 2011-Özel Konu IV.10.

Yapılan değerlendirmeler çerçevesinde, ÷lkemizde finansal istikrara ilişkin gelişmelerin şematik yansımaya yukarıdaki makro g÷sterimde yer verilmiştir. Buna g÷re son altı aylık s÷reçte, k÷resel ekonomideki olumlu y÷nde gelişme sınırlı olurken, k÷resel piyasalardaki iyileşmenin g÷rece daha g÷çlü olduğu g÷r÷lmektedir. Aynı d÷nemde yurt içi g÷stergelerden kamu kesimi ve yurt içi ekonomideki gelişmeler finansal istikrara olumlu y÷nde katkı sağlamıştır. Dięer taraftan, özellikle yurt içi piyasalardaki dalgalı seyir ve cari açığın y÷ksek seyretmesi yılın ilk çeyreğinde finansal istikrara olumsuz etki yapmıştır. Bununla birlikte, t÷keticiler kredilerinin mevcut eğilimi, 2014 yılında cari dengede belirgin bir iyileşme olacağına işaret etmektedir.

